

Sprekend Humanisme

Uitwerking van deel 3 van het interview met:

Joris in 't Veld (1895-1981)

Datum : 1976

Lokatie : niet bekend

Onderwerp(en) : Levenshouding, ethisch reveil, zin van het leven, goed en kwaad, harmonie en geluk

---

Duur interview : 24:33 (min/sec)

Naam / functie interviewer(s) : Casper Vogel

Kader/context : Dit interview is gehouden als In 't Veld 81 jaar is.

Niveau van uitwerking : Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)

Drager : Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand

Format en bestandsnummer : WAV-158-A

Datum uitwerking : 27 maart 2015

Uitgewerkt door : Marieke Nap

Respondent : J. (Joris) in 't Veld (1895-1981) was een overtuigd humanist, en de eerste voorzitter van Humanitas, dat in 1945 was opgericht. Hij was ook vanaf de oprichting tot 1954 lid van het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond.

In 't Veld begon als 15-jarige op het gemeentehuis van Dordrecht en studeerde in zijn vrije tijd Nederlands recht. Zijn vader was arbeider en groentehandelaar. De veelzijdig sociaaldemocratisch bestuurder en politicus is één van de grondleggers van de bestuurswetenschappen.

Van 1937-1941 was hij burgemeester van Zaandam. Hij werd ontslagen vanwege de februaristaking. Van 1948-1952 was hij minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting. In 1937 werd hij lid van de Eerste Kamer voor de SDAP. Verder was hij onder meer lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,

fractievoorzitter van de PvdA van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, docent rechtswetenschap, lid van de Centrale Raad van Beroep, buitengewoon hoogleraar bestuurswetenschappen en lid van de Raad van State. Hij bracht onder meer de Huurwet en de Wederopbouwwet tot stand in 1950.

In 't Veld was actief in het verzet, vooral in de illegale SDAP. Verder was hij onder meer medeoprichter van de Nederlandse Consumentenbond en lid van de Verenigingsraad Nederlandse Vereeniging tot Afschaffing van Alcoholhoudende Dranken. Hij was voorzitter van het College van Beroep voor Bedrijfsleven en commissaris van de N.V. Het Concertgebouworkest.

Hij heeft verschillende onderscheidingen gekregen: Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw (1946), Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau (1952), Commandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw (1963) en ereburger van Zaandam (1948).

Enkele publicaties van In 't Veld waren: *Nieuwe vormen van decentralisatie* (1929), *De inrichting van onze staat* (1932 en 1934), *Economische en sociale ordening* (1945), *De betekenis van de gemeente voor de toekomst van West-Europa* (1950), *Vooruitziende bestuurswetenschap* (1970) en *Beginselen van behoorlijk bestuur* (1976).

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
00 00	Levenshouding.	Probeer je te schikken naar het leven en nieuwe mogelijkheden te vinden. Zorg dat je er niet aan onderdoor gaat. Het humanisme heeft als taak deze mentaliteit aan te kweken.
02 28	Geestelijk nihilisme.	In 't Veld is bang voor geestelijk nihilisme, als gemakzucht, heb- of genotzucht. Met zo'n houding kun je de problemen als afnemende economische groei niet te lijf gaan.
06 08	Ethisch reveil.	Hij bepleit een ethisch reveil. Het Westen staat grote uitdagingen te wachten en daarvoor zijn sterke geesten nodig.
08 08	De zin van het leven.	Bergson stelde leven en god gelijk, maar dat geeft volgens JIV alleen maar misverstanden. De Engelse filosoof Joad ziet het leven als scheppende kracht. In 't Veld gelooft in die oorspronkelijke, universele levenskracht. Maar pas toen de omstandigheden gunstig waren, kon leven zich nestelen in dode stof.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		Het is een voortdurend scheppende kracht en de mens begrijpt dat hij kan bijdragen aan die ontwikkeling.
12 05	Geestelijke atmosfeer.	Er is volgens JIV ongetwijfeld een geestelijke atmosfeer: bij de verlamde dirigent Otto Klemperer springt een vonk over op het Concertgebouworkest en daarna op het publiek. Dat zou ook telepathie, helderziendheid en intuïtie kunnen verklaren.
14 55	Gemoedsbevrediging.	De geest wordt na de dood opgenomen in de algeest en we zijn mede verantwoordelijk voor wat er in het geestelijke klimaat wordt ingebracht. Die hypothese geeft JIV gemoedsbevrediging: elke gedachte en daad heeft immers gevolgen. Ook slechte gedachten leven voort. Het is een inscherping van onze verantwoordelijkheid.
17 17	Goed en kwaad.	Het gemeenschapsinstinct van hogere diersoorten en de eerste mensengroepen toont al de oorsprong van goed en kwaad. Voor de bescherming van de zwakkere eenling zijn groepsorganisatie en regels nodig. Vanuit die gedragsregels ontwikkelen zich de zedelijke normen die autonoom worden.
20 26	Redelijk handelen.	Redelijk handelen is logisch handelen en ook zoeken naar evenwicht, onpartijdigheid en objectiviteit.
22 44 - 24 32	Harmonie en geluk	In de menselijke geest is in beginsel een streven naar harmonie aanwezig. Dat klopt met het zoeken naar geluk: gelukkig zijn betekent immers harmonie met jezelf en je omgeving. JIV is zelf niet voor honderd procent bevredigd en tot rust gekomen, omdat hij de toekomst toch met enige zorg ziet [einde opname].